

Els investigadors en biologia i biomedicina i els seus reptes envers la societat

La recerca en biologia i biomedicina ha experimentat un creixement espectacular les darreres dècades i també els darrers anys ha crescut amb força el nombre de centres, departaments i investigadors que treballen en aquest camp al nostre país. També és tasca dels investigadors explicar els resultats de la seva feina i ajudar a crear una opinió informada entre la societat, que inevitablement haurà de prendre decisions transcendentals en aspectes de base biològica. Les societats científiques poden tenir un paper important en la coordinació dels diferents agents del sistema per desenvolupar aquestes tasques.

Escrit per

.....**Lluís Tort**

Departament de Biologia Cel·lular, Fisiologia i Immunologia (UAB)
President de la Societat Catalana de Biologia

EL passat 25 d'octubre, en un dels actes singulars organitzats per la Societat Catalana de Biologia (SCB) per commemorar el centenari del seu naixement, es reunia la gent especialment implicada en la recerca en biologia i biomedicina, universitaris i investigadors en centres de recerca, molts d'ells també, com és natural, implicats en la formació superior en biologia. Quines són les funcions que aquests col·lectius es plantegen? Quins objectius més enllà dels de la recerca i la docència poden fer com a grup per impulsar i promoció la biologia entre els ciutadans? Quin és el paper de les societats científiques com a aglutinadores d'aquests col·lectius?

La biologia ha arribat a un grau molt elevat de profunditat i diversitat en el coneixement i un dels reptes és que els ciutadans puguin compartir aquest coneixement d'alguna manera, que puguin arribar a tenir una opinió sobre aspectes a l'entorn de qüestions biològiques, sobre les quals la societat demana respostes. Aquesta societat ha de prendre contínuament decisions en moltes qüestions (eutanàsia, transgènesi i modificacions genètiques, pesticides i plagues, tractaments de residus, intervenció en el territori i el paisatge, aliments funcionals, cèl·lules mare, experimentació animal) i cal que des del començament els ciutadans puguin conèixer aspectes bàsics per poder-se fer una idea informada del que impliquen les decisions sobre aspectes de la biologia. Aquesta és una de les tasques que cal fer.

La recerca és un dels motors que ha fet avançar la societat al llarg de la història. El benestar i el progrés han vingut de la mà del coneixement i de la tecnologia. En aquest sentit, una altra tasca que cal fer és donar valor a l'experimentació, a la curiositat i al descobriment subseqüent, a l'evidència científica i a l'esperit crític, i per tant a la importància de l'investigador i de la recerca, del biòleg en aquest cas, i a la necessitat de preservar esforços per protegir aquest motor de progrés i perquè els ciutadans així ho vegin.

En aquest context, la divulgació de la feina que es fa en la formació i la recerca biològica és al mateix temps un deure i una necessitat. L'explicació dels descobriments, la comprensió per part de la societat de la utilitat present o futura, l'explicació de l'esforç i el treball del biòleg, la transparència per fer conèixer com i en què es fa la despesa de recerca biològica, etc. De fet, l'única possibilitat de fer una recerca de qualitat és que hi hagi bons investigadors, i també caldrà que hi hagi departaments o grups excel·lents amb una massa crítica suficient. Ara mateix, la percepció que té la població respecte de la recerca en universitats o centres de recerca és molt alta, i ocupen els primers llocs en la llista d'institucions més ben valorades. En canvi, no sempre passa el mateix amb les prioritats en la despesa o la inversió en recerca. No s'acaba de veure que la reducció o el retard en aquesta matèria implica sempre retard en el progrés social i econòmic, ni que desprotegir el talent, els grups

de recerca o els projectes, encara que sigui transitòriament, implica importants perjudicis en el futur, tant en el progrés general, com especialment en la posició dins la competitivitat general; o en tot cas no se sap valorar el benefici que pot tenir aquesta inversió en coneixement a mitjà i llarg termini amb un cost reduït, comparat amb algunes macroinfraestructures amb costos extraordinaris, hipoteques feixugues i beneficis generals molt discutibles.

Ara mateix, a vol d'ocell, podem veure un panorama força complet en un sistema de ciència (biològica) i societat al nostre país. D'una banda, els darrers quinze anys la combinació de bons investigadors procedents de la universitat o dels organismes públics de recerca i la inversió pública i programes d'incentivació de la recerca de qualitat ha donat com a resultat un panorama de centres de recerca biològica de rellevància internacional, i ha comportat que l'àrea de Catalunya sigui un pol significatiu en el panorama internacional de la biomedicina. De l'altra, tenim una societat civil amb organitzacions diverses que actuen en la formació i la divulgació, general i professional, i en la defensa de la professió: la mateixa Societat Catalana de Biologia, el Col·legi de Metges, el Col·legi de Biòlegs i altres col·legis professionals, altres societats de l'Institut d'Estudis Catalans, l'Associació Catalana de Ciències Mèdiques, etc. En tercer lloc tenim un conjunt d'universitats amb una varietat àmplia de formació en estudis de l'àmbit de la biologia i afins, i finalment tenim una base d'ensenyants i professionals treballant diàriament. Tot plegat, doncs, un sistema prou ric i complex.

Pot ser convenient, per tant, de plantejar-se la utilitat d'un element aglutinador, un lloc de trobada on poder desenvolupar projectes comuns amb tots els actors d'aquest sistema. Les societats científiques, si volen mantenir un paper actiu, podrien fer aquest paper, i de fet l'SCB s'ofereix per fer-ho possible. Ara mateix l'SCB comparteix els objectius de formació, divulgació de la recerca i presentació a l'opinió pública dels avenços biològics i la seva significació per a la societat, i a més ho pot fer d'una manera global i per a tots els grups i centres implicats en recerca. La SCB també promou joves científics amb l'Olimpíada de Biologia de Catalunya, amb premis a la iniciació a la recerca i premis a la trajectòria d'un científic jove i brillant (Premi Josep M. Sala-Trepat). La Societat treballa en diferents seus dels països catalans i s'organitza en quinze seccions temàtiques diferents que permeten als investigadors de

cadascuna d'aquestes seccions de mantenir la informació sobre els avenços recents en cada àmbit. Els socis de la SCB estan escampats precisament en universitats, centres de recerca i associacions i, per tant, poden ser aquest nucli de trobada que permeti enfocar reptes conjunts.

Aquests reptes són rellevants: promocionar la recerca biològica i biomèdica al mateix temps que l'interès per la recerca, en especial entre la gent jove; difondre els avenços biològics i la transcendència i utilitat que tenen; informar la societat i ajudar a crear opinió dels aspectes biomèdics i biològics sobre els quals s'han de prendre decisions, i defensar la feina dels biocientífics i la necessitat de donar-los suport. Aquests

reptes requereixen una acció coordinada i, per tant, és pertinent fer la pregunta de si cal propiciar un consorci d'entitats biològiques al nostre país que doni resposta a aquests reptes plantejats. En tot cas, la SCB pot recollir aquesta funció sense voler ser exclusiva ni assumir tasques i objectius que ja porten a terme adequadament altres institucions.

Al llarg de cent anys de vida, la SCB ha anat actualitzant la seva tasca, des de la presentació directa dels experiments del laboratori, tal com feien les societats científiques de l'època, fins avui, quan les tasques de divulgació, formació i reunió són les més habituals. Malgrat tot, els valors de l'excel·lència científica, la internacionalització, la promoció de la ciència biològica i biomèdica feta aquí ja hi eren fa cent anys i hi són actualment. Ara, la SCB pot fer un pas més i fer de lloc de trobada comú entre els biocientífics i la societat. |